

Deres ref.:
Vår ref.: 24/43858-6
Saksbehandler: Karin Irene Gravbrøt
Dato: 19.12.2024

Godkjenning av institusjon for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold – krav til tilfredsstillende skjermingsmuligheter, jf. psykisk helsevernforskriften § 3

Helsedirektoratet viser til telefonsamtale og e-postutveksling vedrørende godkjenning av institusjoner for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold.

Godkjenningsordningens viktigste formål er å sikre at pasienter under tvungent psykisk helsevern tilbys behandling under forsvarlige forhold. Det vises her til [psykisk helsevernloven § 3-3 nr. 5](#), hvor det slås fast at vedtak om tvungent psykisk helsevern kun kan treffes og gjennomføres dersom ansvarlig institusjon faglig og materielt er i stand til å tilby vedkommende tilfredsstillende behandling og omsorg.

Psykisk helsevernforskriften §§ 2 til 5 stiller krav knyttet til bemanning og lokaler for institusjoner som skal godkjennes.

I psykisk helsevernforskriften § 3 andre ledd bokstav h. fremgår at institusjoner for å godkjennes for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold skal ha "tilfredsstillende skjermingsmuligheter".

I [Helsedirektoratets rundskriv til psykisk helsevernforskriften](#) er tilfredsstillende skjermingsmuligheter beskrevet slik: "*Med tilfredsstillende skjermingsmuligheter legges det til grunn at institusjonen bør ha en egen skjermingsenhet med soverom, bad og oppholdsrom. Enheten/rommene bør være fysisk separert fra øvrige deler av avdelingen. Skjermingsplasser kan inngå som en del av det ordinære plasstallet. Dette under forutsetning av at den fysiske utformingen av lokalene legger til rette for det og at det er faglig forsvarlig i forhold til pasientsammensetning og institusjonens oppgaver.*"

Helsedirektoratet har ved behandling av søknader om godkjenning stilt krav om utforming av egen skjermingsenhet som beskrevet i nevnte rundskriv. For noen år tilbake har vi imidlertid også godkjent enkelte institusjoner uten egen skjermingsenhet. Dette under forutsetning av at pasienter med behov for mer enn helt kortvarig skjerming skulle overføres til høyere omsorgsnivå. På bakgrunn av utviklingen i pasientpopulasjonen, og nedbygging av døgnplasser, anser direktoratet at døgnplasser til dette formålet vil være lite tilgjengelig. Det er heller ikke ønskelig at pasienter må flyttes i de mest sårbare fasene under behandlingsforløpet.

Helsedirektoratet

Avdeling for fagutvikling i spesialisthelsetjenesten

Karin Irene Gravbrøt

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4 • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Pågangen til akuttpsykiatriske avdelinger er så stor at alle døgnenheter som godkjennes for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold må kunne ta imot pasienter som er i behov av skjerming. Hvis ikke er det en fare for at pasienter blir skjermet på eget rom, uten adgang til oppholdsrom. Pasientene vil kunne oppleve dette som isolasjon, for eksempel ved at personalet sitter utenfor rommet med åpen dør. Dette gir en risiko for brudd på psykisk helsevernloven § 4-2 om vern om personlig integritet og den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 3 om umenneskelig behandling.

[Sivilombudets Tamarapport om skjerming](#) fra 2018, som viser at flere forhold ved skjerming gir grunn til bekymring for pasientene, tilsier også at det kreves en egen skjermingsenhet for å tilfredsstille kravet til "egnet skjermingslokale".

Etter Helsedirektoratets vurdering vil altså ikke skjerming på pasientrom, uten tilgang til eget bad/WC og oppholdsrom i en skjermingsenhet, tilfredsstille kravet i forskriften § 3 bokstav h. om "tilfredsstillende skjermingsmuligheter". Skjerming på pasientrom vil heller ikke tilfredsstille kravene i forskriften § 3 bokstav e. om at "institusjonen skal være fysisk utformet og materielt utstyrt slik at bruk av tvang i størst mulig grad unngås".

Helsedirektoratet godkjenner institusjoner for bruk av tvungent vern, men har ikke som oppgave å foreta videre oppfølging av hvorvidt institusjonene fortsetter å oppfylle vilkårene. Dette er institusjonens eget ansvar. Dersom institusjoner tidligere er godkjent for tvungent psykisk helsevern med lokaler uten egen skjermingsenhet, og det fremdeles benyttes skjerming på pasientrom, bør lokalene tilpasses, og det bør sendes ny søknad om godkjenning for bruk av tvungent psykisk helsevern med døgnopphold.

Solli DPS er velkommen til å søke om godkjenning for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold. Mer informasjon om søknadsprosess: [Godkjenning av institusjoner for bruk av tvungent psykisk helsevern](#)

Vennlig hilsen

Dag Erlend Reite e.f.
avdelingsdirektør

Toril Kolås
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk